

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lutego 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Krameris (spr.)
Sędziowie:	SSA Cezariusz Baćkowski SSA Robert Wróblewski
Protokolant:	Anna Dziurzyńska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Urszuli Piwowarczyk - Strugały

po rozpoznaniu w dniu 16 lutego 2012 r.

sprawy D. D.

oskarżonego z art. 280 § 2 k.k.

z powodu apelacji wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu

z dnia 18 listopada 2011 r. sygn. akt III K 107/11

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok wobec oskarżonego D. D.;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. P. 600 zł z tytułu nieopłaconej obrony z urzędu oskarżonego w postępowaniu odwoławczym oraz 138 zł tytułem zwrotu VAT;

III. zwalnia oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, zaliczając je na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

D. D. został oskarżony o to, że :

w dniu 18 sierpnia 2011 r. na drodze pomiędzy miejscowościami L. i M., grożąc słownie, a następnie używając przemocy, a to przewracając ją z roweru na ziemię oraz przykładając nóż do szyi, doprowadził A. B. do stanu bezbronności, a następnie skradł jej utarg w kwocie 180 zł;

to jest o przestępstwo z art. 280 § 2 k.k.

Sąd Okręgowy w Opolu wyrokiem z dnia 18 listopada 2011 r., sygn. akt: III K 107/11 uznał oskarżonego D. D. za winnego tego, że w dniu 18 sierpnia 2011 r., na drodze pomiędzy miejscowościami L. i M., grożąc słownie, a następnie

używając przemocy, a to przytrzymując za ręce, przewracając z roweru na ziemię, przytrzymując za ręce i przyciskając twarz do ziemi oraz przykładając nóż do szyi, czym spowodował u A. B. obrażenia ciała w postaci obrzęku policzka prawego i okolicy nasady nosa, obrzęku wargi górnej, rozerwania wędzidełka wargi górnej, stłuczenia okolic ramienia i łopatki lewej, zasinienia na pośladku lewym, stłuczenia kostki bocznej stopy lewej, co spowodowało naruszenie czynności narządów ciała i rozstrój zdrowia na okres trwający nie dłużej niż 7 dni, doprowadził A. B. do stanu bezbronności, a następnie zabrał w celu przywłaszczenia wydane przez pokrzywdzoną pod wpływem groźby i przemocy pieniądze w kwocie 180 tj. tj. przestępstwa z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k., w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 280 § 2 k.k. przy zast. art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 4 lat pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 44 § 2 k.k. orzekł przepadek dowodu rzeczowego w postaci noża, opisanego w wykazie dowodów rzeczowy nr 01/6/11 pod pozycją 1.

Na podstawie art. 63 § 1 k.k. zaliczył oskarżonemu na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres zatrzymania i tymczasowego aresztowania od dnia 19 sierpnia 2011 r. do dnia 18 listopada 2011 r.

Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz.U. nr 16, poz. 124 z późn. zm.) zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. P., Kancelaria Adwokacka w P. kwotę 738 zł, w tym należy podatek od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za obronę z urzędu oskarżonego.

Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i art. 17 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych zwolnił oskarżonego od obowiązku zwrotu kosztów procesu, które poniesie Skarb Państwa i odstąpił od obciążania go opłatą sądową.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości obrońca oskarżonego D. D..

Na podstawie art. 438 pkt 1 i 2 k.p.k. zarzucił orzeczeniu:

1. obrazę przepisu prawa materialnego, a to art. 280 § 2 k.k. poprzez jego zastosowanie, podczas gdy z ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd I instancji wynika, że oskarżony popełnił przestępstwo wymuszenia rozbójniczego z art. 282 k.k.

2. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, a w szczególności naruszenie przepisu art. 4 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k., poprzez dowolną ocenę dowodu rzeczowego w postaci noża wyrażającą się w przyjęciu, iż nóż ten stanowił niebezpieczne narzędzie oraz przepisu art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez brak wskazania w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, na jakiej podstawie uznano, iż nóż, którym posłużył się oskarżony stanowił niebezpieczne narzędzie.

W oparciu o te zarzuty wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 1 i uznanie oskarżonego za winnego przestępstwa z art. 282 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to wymierzenie oskarżonemu kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, względnie;

2. o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zarzuty i wnioski zawarte w apelacji nie zasługują na uwzględnienie.

Ustalenia faktyczne dokonane w niniejszej sprawie przez Sąd Okręgowy - a niekwestionowane w skardze odwoławczej - w pełni uzasadniają zastosowaną subsumpcję, tj. kwalifikację prawną z art. 280 § 2 k.k. Przebieg zdarzenia nie pozostawia wątpliwości, że oskarżony dopuścił się rozboju, a nie wymuszenia rozbójniczego.

Rozbój jest przestępstwem skierowanym przeciwko osobie i mieniu. Jego istota polega na zabraniu cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia przy zastosowaniu szczególnego sposobu działania. Działanie, które jest skierowane na osobę – jako środek zawładnięcia rzeczą ruchomą – może polegać na użyciu przemocy wobec osoby, na groźbie jej natychmiastowego użycia lub na doprowadzeniu człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności.

Wymuszenie rozbójnicze (art. 282 k.k.) jest przestępstwem skierowanym przeciwko mieniu, a jednocześnie przeciwko osobie. Polega na zmuszeniu innej osoby – za pomocą przemocy, groźby – do rozporządzenia mieniem własnym lub cudzym albo do zaprzestania działalności gospodarczej. Celem działania sprawcy jest osiągnięcie korzyści majątkowej. Elementem, który odróżnia od siebie oba stany karalne opisane w art. 280 oraz 282 k.k. jest moment zawładnięcia przez sprawcę cudzym mieniem.

Istota wymuszenia rozbójniczego polega na tym, że sprawca doprowadza (zmusza) inną osobę do rozporządzenia mieniem lub zaprzestania działalności gospodarczej, przy czym w obu przypadkach chodzi o zachowanie, które ma być zrealizowane w przyszłości.

Rozbój natomiast jest przestępstwem skierowanym jednocześnie przeciwko osobie i mieniu. Stosowane w nim określone sposoby działania stanowią jedynie środek do zawładnięcia cudzą rzeczą ruchomą niezwłocznie.

Jak się przyjmuje w literaturze przy występkę określonym w art. 282 k.k. mienie nie przechodzi natychmiast w posiadanie sprawcy, lecz pokrzywdzony rozporządza tym mieniem na przyszłość, lub zaprzestaje prowadzenia działalności gospodarczej. Zarówno w odniesieniu do mienia jak i działalności gospodarczej pokrzywdzony ma więc jeszcze możliwość niezastosowania się do woli sprawcy, a więc nie rozporządzenia mieniem lub nie zaprzestania działalności gospodarczej. Natomiast w wypadku rozboju zabór następuje jednocześnie lub bezpośrednio po zastosowaniu przemocy. Właśnie to natychmiastowe przejście mienia pokrzywdzonego w posiadanie sprawcy jest charakterystyczne dla rozboju i przesądza o wypełnieniu przez zachowanie sprawcy znamion tego przestępstwa. Rozbój ma miejsce zarówno wtedy, gdy sprawca sam dokonał zaboru mienia, jak i wówczas, gdy zmusił on pokrzywdzonego do natychmiastowego wydania mu rzeczy (zob. M. Dąbrowska-Kardas i P. Kardas [w:], G. Bogdan, K. Buchała, Z. Cwiakalski, M. Dąbrowska-Kardas, P. Kardas, J. Majewski, M. Rodzyńkiewicz, M. Szewczyk, W. Wróbel, A. Zoll, Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do art. 278-363, t. 3, Zakamycze 1999 r., s. 107-109).

W przedmiotowej sprawie oskarżony D. D. zaplanował dokonanie napadu rabunkowego na ekspedientkę wracającą ze sklepu z utargiem do domu. W tym celu zaopatrzył się w nóż kuchenny i oczekiwał ukryty przy drodze. Następnie zatrzymał jadącą rowerem pokrzywdzoną, przewrócił ją na ziemię, usiadł na niej, żądając milczenia. Gdy przyłożył jej do szyi nóż, pokrzywdzona w obawie przed utratą zdrowia lub życia sama wydała pieniądze, które sprawca zabrał i oddalił się.

Ten zasadniczy przebieg zajścia nie pozostawia wątpliwości ani co do zamiaru sprawcy, ani co do oceny prawnej jego zachowania. Przemoc skierował zarówno przeciwko osobie jak i mieniu. Zabór pieniędzy nastąpił niezwłocznie po zastosowaniu opisanego sposobu działania wobec pokrzywdzonej. Nie ma znaczenia, że to ona sama wydała pieniądze, które oskarżony i tak by zabrał, bo to było celem jego działania. Pokrzywdzona ze strachu wyprzedziła jego żądanie, by ratować siebie.

Nie ma podstaw by uznać, że skoro pokrzywdzona sama rozporządziła mieniem, to oskarżony nie dopuścił się rozboju tylko wymuszenia rozbójniczego, zwłaszcza, jeżeli autor apelacji nie zgadza się z tezą, że rozporządzenie mieniem w rozumieniu art. 282 k.k. oznacza rozporządzenie wyłącznie na przyszłość. Pogląd wyrażony w apelacji jest odosobniony i Sąd Apelacyjny w orzekającym składzie go nie podziela. Gdyby nie miał znaczenia moment zawładnięcia przez sprawcę cudzym mieniem, to częstokroć w praktyce nie można byłoby odróżnić rozboju od wymuszenia rozbójniczego.

Z drugiej zaś strony sytuacja jaka zaistniała w rozpoznawanej sprawie jest niemalże akademickim przykładem rozboju i nie wywołuje takich wątpliwości jakie wysuwa apelujący.

Zupełnie bezzasadnym jest zarzut obrazy prawa procesowego art. 4, 7, art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., polegający na niewykazaniu, że nóż użyty przez oskarżonego stanowił niebezpieczne narzędzie.

Nóż, jest tym przedmiotem, który ustawodawca wymienił w art. 280 § 2 k.k. obok broni palnej, zatem nie wymaga badania czy jest on niebezpiecznym przedmiotem, bo z istoty swej takie cechy posiada. Posłużenie się nożem w trakcie rabunku, czyni zeń kwalifikowany rozbój. Przedmiotowy nóż jest dowodem w sprawie (k. 54). Jeżeli jest to nóż kuchenny o długości 24 cm (10 cm długości ostrza) ostro zakończony (tzw. pilka), to dywagacje na temat braku opisu noża, czy braku opisu jego cechy niebezpieczności są niezrozumiałe.

Sąd Okręgowy nie miał potrzeby kwestii tej specjalnie rozwijać, skoro w uzasadnieniu wyroku powołał karty, które zawierały szczegółowy opis noża, w tym jego parametry, a przedmiotowy nóż jest załączony do akt. Dowodzenie, że ów nóż był rzeczywiście nożem, jest bezprzedmiotowe.

Reasumując, Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego o tym, że oskarżony D. D. dopuścił się rabunku kwalifikowanego z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., nie znajdując podstaw do uznania, że czyn jego można zakwalifikować z art. 282 k.k.

Oceniając zaś wyrok w zakresie orzeczenia o karze Sąd odwoławczy nie dopatrywał się cech rażącej niewspółmierności kary. Kara 4 lat pozbawienia wolności nie przekracza stopnia jego winy. Oskarżony był już wcześniej karany, dopuścił się czynu o wysokim stopniu szkodliwości społecznej. Czatował na sklepową, by zabrać jej niewielki utarg. Pokrzywdzona do dziś odczuwa skutki tego zdarzenia, a głównie w sferze psychiki. Tego rodzaju zachowania winny spotykać się z właściwą represją, która odniesie odpowiednie skutki wobec sprawcy, jak też potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

Kara wymierzona oskarżonemu oscyluje w granicach dolnego ustawowego zagrożenia, to też przy uwzględnieniu okoliczności czynu, cech osobowości sprawcy, jego dotychczasowego sposobu życia, nie może być uznana za karę rażąco niewspółmierną – w rozumieniu art. 438 pkt 4 k.p.k.

Z tych przyczyn zaskarżony wyrok – jako prawidłowy w całym zakresie – podlegał utrzymaniu w mocy.

Mając na uwadze trudną sytuację materialną i rodzinną oskarżonego, Sąd Apelacyjny zwolnił go od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze (art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. w zw. z art. 17 ustawy o opłatach w sprawach karnych).